

PM Rotel V (Dnr KS 2018/1064)

Vägar till hållbara vattentjänster (SOU 2018:34)

Remiss från Miljö- och energidepartementet

Remisstid den 31 oktober 2018

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Miljö- och energidepartementet har remitterat betänkandet Vägar till hållbara vattentjänster till staden för yttrande. Utredningens uppdrag har varit att se över kommunens skyldighet att ordna vattentjänster enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) och frågor om små avlopp. Genom ett tilläggsdirektiv har utredningen också omfattat vissa frågor om finansiering av dagvattenhantering i ett förändrat klimat.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB har svarat med ett gemensamt kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB konstaterar att utredningen kommer med flera klagöranden kring vattentjänster, bland annat om de centrala frågorna om att ordna och finansiera öppna dagvattenlösningar och anläggningar för att hantera skyfall och större nederbörd.

Utredningen konstaterar att sådana åtgärder kan finansieras via va-taxan. Kontoren välkomnar detta klagörande men vill i sammanhanget poängtera vikten av att ansvaret som följer med detta behöver tydliggöras för att inte ge oöverskådliga effekter för

va-kollektivet. Särskilt som utredaren själv framför att det idag saknas domstolspraxis för att åtgärder utöver 10-årsregn ska finansieras via va-taxan samt konstaterar att det i avsaknad av praxis råder osäkerhet kring om va-taxan kan användas för att finansiera anpassningsåtgärder som medför att de allmänna va-anläggningarna får en överkapacitet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiv till att det ställs krav på en långsiktig planering av de kommunala vattentjänsterna inklusive anpassning till skyfall. Nämnden föreslår att överväga att istället för Naturvårdsverket ha Havs- och

vattenmyndigheten som samordnade myndighet. Nämnden lyfter också att avloppsdeklarationerna kan bli en ineffektiv väg för att öka kvalitén på enskilda avlopp. Gällande finansiering av dagvattenåtgärder någon form av lagändring bör enligt allmänna rättsgrundsatser ske om praxis ska ändras.

Mina synpunkter

Utredningen har tagit sig an ett stort och brett område som rör sig ifrån små avlopp i små kommuner till dagvatten i tätbebyggelse. Då Stockholm har väldigt få små avlopp kommenterar vi inte förslagen för dessa. Vi instämmer dock med andra miljöförvaltningar i landet som lyft att det föreslagna systemet med avloppsdeklarationer riskerar att förvandla den kommunala tillsynen till ren skrivbordstillsyn vilket skulle vara olyckligt.

Jag är positiv till förslaget om samordnande myndighet, men det finns skäl att överväga att Havs- och vattenmyndigheten borde ansvara för det arbetet då de redan idag har kontakt med kommuner i samband med kommunernas övriga vattenarbete, till exempel arbetet för att nå miljökvalitetsnormerna.

Vårt remissvar består i huvudsak av synpunkter rörande finansieringsfrågor av klimatanpassningåtgärder mot skyfall, en viktig fråga inom Stockholms stad. Det är olyckligt att utredningen inte förtydligar finansieringsförutsättningar för vem som ska betala för åtgärder över 10-årsregn, dvs regn med en intensitet som återkommer mer sällan än var tionde år. Jag vill poängtera att miljö- och hälsoskyddsnämndengör bedömningen att det kan behövas en lagändring för att förändra den praxis som råder gällande hur stor överkapacitet för att hantera skyfall som kan betalas av va-taxan. En sådan lagändring skulle kunna innebära en liknande lösning som Danmarks skyfallsavgift som läggs på va-kollektivet. Finansieringen behöver då utredas i ett vidare sammanhang som tar fasta på hur det kommunala ansvaret för att miljökvalitetsnormerna för vatten följs ska finansieras. I ett sådant sammanhang blir det också viktigt att väga in exempelvis jordbruket och skogsbrukets påverkan och uttag av vattenresurser. Finansiering och utpekad ansvar för dessa åtgärder är ofta en utmaning, inte minst i Stockholm, och tydlighet i dessa frågor är av största vikt för att stärka arbetet med klimatanpassning och skydd av både vatten och mark.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 20 september 2018

KATARINA LUHR

Bilaga

Remissen i korthet

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Utredningens uppdrag har varit att se över kommunens skyldighet att ordna vattentjänster enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster (Vattentjänstlagen) och frågor om små avlopp. Genom ett tilläggsdirektiv har utredningen också omfattat vissa frågor om finansiering av dagvattenhantering i ett förändrat klimat.

Kommunerna har ett uppdrag att göra vattentjänsterna hållbara när det finns ett behov av att skydda hälsa och miljö och när bebyggelsen finns i ett större sammanhang. I mindre sammanhang är det fastighetsägarens ansvar. Vattentjänsterna är försörjning av dricksvatten samt bortförande av dagvatten och spillvatten (avlopp). För att vara ekologiskt hållbar ska hanteringen av spillvatten inte leda till övergödning och inte till spridning av kemikalier och smittämnen. Att de viktiga näringsämnen kväve och fosfor inte kommer i kretslopp utan hamnar i sjöar, vattendrag och hav är inte långsiktigt hållbart.

Tillämpningen av vattentjänstlagens krav på kommuner att ordna vattentjänster har lett till problem och konflikter i Sverige. I vissa fall har kommunen avstått från exploatering för att det blivit för dyrt att ordna vatten och avlopp. I andra fall har fastighetsägare protesterat mot att de tvingats betala anläggningskostnader. Det har framställts som ett demokratiunderskott att fastighetsägare inte har möjlighet att överklaga kommunens bedömning av vilka fastigheter som ska anslutas till den allmänna va-anläggningen.

Fastighetsägare som inte är anslutna till det kommunala avlopps nätet har för det mesta en egen anläggning. Kommunen ska sedan utöva tillsyn på dessa. Många kommuner hinner inte med alla anläggningar och det finns också ett ökande antal anläggningar som tappat i funktion. Fastighetsägarna saknar ofta incitament för att på eget initiativ åtgärda sina avlopp.

Utredningen lägger i detta betänkande ett antal förslag för att dels göra det flexibla för kommunerna när den ska tillämpa 6 § vattentjänstlagen och dels minska demokratiunderskottet. De förslag som berör kommunerna är att de ska lägga ett större fokus på att bedöma behovet av vattentjänster och utreda om det finns andra sätt än en allmän va-anläggning för att uppnå ett skydd för människors hälsa och miljön.

Utredningen föreslår också att de statliga myndigheter som arbetar med vattentjänsterna behöver samverka mer för att stödja kommunerna och styra mot hållbara vattentjänster. Utredningen föreslår därför att en plattform för detta bör bildas med Naturvårdsverket som koordinator. Havs- och vattenmyndigheten föreslås utses till tillsynsvägladande myndighet för länsstyrelsernas tillsyn över hur kommunerna uppfyller sin skyldighet enligt 6 § vattentjänstlagen. Slutligen föreslår utredningen att det för varje kommun ska finnas en av kommunfullmäktige fastställd plan för hur kommunen långsiktigt ska uppfylla sina skyldigheter att ordna vattentjänster enligt 6 § vattentjänstlagen. Innan planen antas ska kommunen samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som har ett väsentligt intresse i saken samt ställa ut förslaget för granskning.

För att öka åtgärdstakten i enskilda anläggningar lägger utredningen också ett antal förslag. Förslagen syftar till att fastighetsägarens egentillsyn ska öka,

fastighetsägarens incitament för att göra åtgärder stärkas och kommunens tillsynsarbete bli effektivare.

Klimatförändringarna kommer att leda till ökade regnmängder och att häftiga skyfall inträffar oftare. Ett sätt att klimatanpassa är att skapa öppna dagvattenlösningsanläggningar genom att bygga om vägar, parker och dammar i staden så att de kan ta emot, fördröja och leda undan regnvattnet. Det kallas för öppna dagvattenlösningar, till skillnad från de slutna ledningarna och rören. Efter flera ovanligt kraftiga skyfall i Köpenhamn och Malmö har dessa städer arbetat med särskilda skyfallsplaner för att investera i förändringar i stadsbilden som kan hantera regnmängderna. En del av dessa förändringar kan sägas vara va-anläggningar som kan bekostas av va-huvudmannen, det vill säga det kommunala bolaget eller den förvaltning som har hand om vatten och avlopp, och i slutändan av de abonnenter som är anslutna via va-taxan. Andra åtgärder har finansierats med kommunala skattemedel.

I Danmark ändrades lagen för att möjliggöra för va-huvudmannen att i större utsträckning finansiera investeringar i öppna lösningar. Utredningen säger att i Sverige behövs inga sådana ändringar eftersom den svenska vattentjänstlagen är teknikneutral. Det är alltså redan i dag möjligt för va-huvudmännen att finansiera öppna lösningar.

Det finns en viktig skillnad mellan Danmark och Sverige när det gäller hur mycket regn som ska kunna hanteras av den allmänna dagvattenanläggningen. I Danmark bestäms detta lokalt politiskt av kommunerna medan det i Sverige är reglerat övergripande i vattentjänstlagen och tolkat av va-huvudmännens samarbetsorganisation Svenskt Vatten. Utredningen har dock valt att inte lägga fram något förslag på att införa ett system motsvarande det i Danmark. Utredningen menar att kommunerna behöver bedöma hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna vid skyfall ska hanteras i kommunen och därmed också hur stor del av investeringen för va-anläggningen som va-huvudmannen ska stå för och hur stor del som skattebetalarna ska finansiera. Bedömningen ska ingå i kommunernas planer för hur de ska klara sin skyldighet att förse medborgarna med vattentjänster. För att kunna göra en sådan bedömning måste kommunen skaffa sig mer kunskap och underlag om hur stor belastningen blir på de allmänna va-anläggningarna vid ett skyfall. Det kan de göra genom en så kallad skyfallskartering som visar vilka områden som översvämmas vid extrema regn. Utredningen föreslår att Boverket ska få i uppdrag att stödja kommunerna med det underlag som behövs för att de ska kunna bedöma hur kommunen ska hantera skyfall.

En viktig fråga är hur anpassningsåtgärderna för att klara skyfall ska finansieras. Frågan för utredningen har varit om investeringar i öppna lösningar i större utsträckning än i dag skulle kunna finansieras med va-taxan. Utredningen har kommit fram till att det med dagens regler inte finns något hinder mot att finansiera en viss överkapacitet med va-taxan. Det får anses vara en nödvändig kostnad att anpassa de allmänna va-anläggningarna i våra städer och samhällen så att de kan hantera ovanligt stora regnmängder. Frågan kring finansieringen har också en fördelningspolitisk aspekt. Va-taxan är en platt avgift som drabbar alla som ska betala va-avgift ungefär lika medan kommunalskatten bygger på procent av inkomst. Dock betalar även juridiska personer va-taxa. Det finns också i vattentjänstlagen en möjlighet för va-huvudmannen att fondera medel för framtida nyinvesteringar. Fondering används i dag inte så ofta men fondering skulle enligt utredningen kunna

användas i större utsträckning till exempel för att få till stånd öppna dagvattenanläggningar.

Utredningen föreslår att kommunen ska redogöra för sin bedömning av hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna ska hanteras vid skyfall. Redogörelsen ska finnas i kommunens plan för hur kommunen långsiktigt ska uppfylla sina skyldigheter att ordna vattentjänster enligt 6 § vattentjänstlagen.

Utredningen föreslår också att Boverket ska ges i uppdrag att stödja kommunerna vid planering för hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna ska kunna hanteras vid skyfall.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskydds-nämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB har svarat med ett gemensamt kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, trafikkontoret och Stockholms Stadshus AB

Stadsledningskontorets, exploateringskontorets, trafikkontorets och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Målet Hållbar mark- och vattenanvändning i Stockholms stads Miljöprogram 2016-2019 innebär att sårbarheter i stadsmiljön till följd av ett klimat i förändring ska förebyggas. En del i detta arbete är att beakta konsekvenserna av ett förändrat klimat i såväl planeringen av ny bebyggelse som i den befintliga miljön, där riskerna kopplade till skyfall är prioriterade.

Staden har sedan 2013 etablerat ett arbete med skyfallshantering, och en digital skyfallsmodell har utvecklats för att höja kunskapsnivån om vilka risker staden utsätts för vid ett kraftigt skyfall. Fysiska ombyggnader har genomförts eller planeras i såväl nybyggnation som i befintlig miljö.

Utmaningarna är stora när det gäller klimatanpassning i en tät och växande storstad. Det finns mycket hårdgjord yta som ökar risken för översvämning vid kraftigt regn. Många av de exploateringar som görs ligger i lågpunkter där regnvatten ansamlas vilket ställer höga krav på att den nya bebyggelsen säkras mot översvämningar. Till detta ska läggas de ökade regnmängder som väntas av ett förändrat klimat.

Kommunen har ett ansvar enligt plan- och bygglagen att hantera dagvattenfrågor vid sin översikts- och detaljplanläggning. Översiktsplanen ska ge vägledning för beslut om utveckling av bebyggelsen och i den ska kommunen bedöma lämpligheten av markanvändningen genom att beakta bland annat vattenförhållanden och risk för översvämning. Vid planering ska hela avrinningsområdet beaktas och inte bara planområdet eftersom kringliggande fastigheter kan påverkas. Kommunen har också enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ansvar för beredskapsplanering. Kraven omfattar risk- och sårbarhetsanalyser och förebyggande verksamheter. Va-huvudmannen har i sin tur ett ansvar för att ordna de ledningar och andra anläggningar som behövs för rening och bortledning av dagvatten och för att dagvattenanläggningen tillgodoser skäligen anspråk på säkerhet. Slutligen är kommunen som fastighetsägare ansvarig för avvattning på sin fastighet. För regn utöver den nivå va-huvudmannen är skyldig att avleda kan det generellt inte utkrävas något ansvar

från kommunen eller va-huvudmannen. Det är fastighetsägarens ansvar att vidta åtgärder på fastigheten för att undvika skador.

Kontoren konstaterar att utredningens förslag i huvudsak är:

Att Havs- och vattenmyndigheten ska utses till tillsynsvägledande myndighet för länsstyrelsernas tillsyn över hur kommunerna uppfyller sin skyldighet enligt 6 § vattentjänstlagen. Arbetet ska göras i samarbete med Boverket, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. Detta för att ge länsstyrelserna ett ökat stöd, underlätta kunskapsutbyte mellan dem och se till att tillsynen blir mer lika över landet.

Att ett nytt stycke införs i 6 § vattentjänstlagen som ska göra att kommunerna lägger ett större fokus på att bedöma behovet av vattentjänster. Kommunen ska utreda om det finns en möjlighet att på ett annat sätt än med en allmän va-anläggning uppnå ett motsvarande skydd för människors hälsa och miljön.

Att ett krav införs i vattentjänstlagen på att kommunerna ska se till att det finns en långsiktig plan för hur försörjning av vattentjänster inom kommunen ska ske och att denna plan ska beslutas av kommunfullmäktige. Den långsiktiga planen ska lämnas på samråd och granskning för att öka det demokratiska inflytandet över hur kommunen planerar för att ansluta fastigheter till kommunalt vatten och avlopp.

Att de statliga myndigheter som arbetar med vattentjänsterna behöver samverka mer för att stödja kommunerna och styra mot hållbara vattentjänster. Utredningen föreslår därför att en plattform för detta bör bildas med Naturvårdsverket som koordinator.

Kontoren konstaterar att utredningen kommer med flera klagöranden kring vattentjänster, bland annat om de centrala frågorna om att ordna och finansiera öppna dagvattenlösningar och anläggningar för att hantera skyfall och större nederbörd. Utredningen konstaterar att sådana åtgärder kan finansieras via va-taxan. Kontoren välkomnar detta klagörande men vill i sammanhanget poängtera vikten av ansvaret som följer med detta behöver tydliggöras för att inte ge oöverskådliga effekter för va-kollektivet. Särskilt som utredaren själv framför att det idag saknas domstolspraxis för att åtgärder utöver 10-årsregn ska finansieras via va-taxan samt konstaterar att det i avsaknad av praxis råder osäkerhet kring om va-taxan kan användas för att finansiera anpassningsåtgärder som medför att de allmänna va-anläggningarna får en överkapacitet. Utredningen konstaterar dock att det med nuvarande lagstiftning inte finns något rättsligt hinder mot att låta va-taxan finansiera viss överkapacitet. Hur stor överkapacitet får avgöras från fall till fall därför att den är svår att fastslå.

Kontoren delar bedömningen att det råder oklarhet kring detta och hade önskat att utredningen hade kommit med klagöranden kring finansieringsförutsättningarna. Att ha en effektiv hantering av dagvatten- och skyfallsfrågor är en prioriterad fråga inom Stockholms stad men försvåras idag på grund av avsaknad av praxis och tydliga vägledningar. Kontoren anser att förslaget om ett tillägg av skyfallsanpassning i va-planen är bra men i avsaknad av tydlighet kring kopplingen till vattentjänstlagen och va-taxan kvarstår dagens otydligheter kring finansieringsfrågorna, särskilt med tanke på den strikta självkostnadsprincipen som råder för va-taxan. Det är därmed av stor vikt att frågan om hur anpassningsåtgärder för dagvattenhantering ska finansieras utreds vidare.

Kontoren anser att det i grunden är positivt att utredningen föreslår att kommunerna ska samordna va-frågor och skyfallsfrågor i sin planering, vilket kontoren tolkar är intentionerna med förslaget att ta fram en plan för hur kommunen långsiktigt ska uppfylla sina skyldigheter att ordna vattentjänster enligt 6 § vattentjänstlagen, och att i denna plan integrera en plan för skyfallshantering. En samordning bedöms enligt kontoren leda till stora samordningsvinster i planeringen och mer kostnadseffektiva lösningar. Det är dock mycket viktigt att finansieringsfrågorna tydliggörs samt att det finns en valfrihet för kommunen att besluta om hanteringen av skyfall ska göras i den ordinarie va-anläggningen eller som öppna lösningar på allmän platsmark.

Det är i grunden positivt att utredningen föreslår en samordnande myndighet för olika statliga myndigheters arbete med vattentjänster och stöd till kommuner. Betänkandets förslag

är dock otydligt när det gäller hur fördelningen av ansvar mellan statliga myndigheter ska ske och hur denna samordning ska gå till i praktiken. Kontoren anser som framgång av remissväret att flera frågor behöver klargöras innan konsekvensen och nyttan av ökad statlig styrning inom området kan bedömas.

Kontoren föreslår att remissen om ”Betänkandet Väger till hållbara vattentjänster” anses besvarad med hänvisning till vad som står i kontorens gemensamma tjänsteutlåtande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2018 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 augusti 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Nya regler i 6 § Vattentjänstlagen

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om utökad flexibilitet vid bedömningen av behovet av samordnade vattentjänster i kommunens regi. Flexibiliteten gagnar den enskilde fastighetsägaren och sannolikt även det befintliga vattenkollektivet. Förvaltningen konstaterar dock att det kan vara komplicerat att åstadkomma gemensamhetsanläggningar även om den lösningen är den mest samhällsekonomiskt lönsamma.

Kommunal vattentjänstplan

Förvaltningen är även positiv till att det ställs krav på en långsiktig planering av de kommunala vattentjänsterna inklusive anpassning till skyfall. För Stockholms stad finns en skyfallskartering framtagen och arbete pågår med ett åtgärdsprogram för riskområdena. Frågan om hur anpassning av dagvattenanläggningar till skyfall ska gå till behöver dock ses över på ett övergripande plan, vilket har legat utanför uppdraget för denna utredning. Bland annat rådigheten för va-huvudmannen att få till de behövliga anpassningarna kan ifrågasättas.

Samordning av statliga myndigheters vattenarbete

Förvaltningen är positiv till bättre samordning mellan statliga myndigheter. Det är emellertid inte självklart att den uppgiften skall läggas på Naturvårdsverket. Utredningens förslag är otydligt hur fördelningen av ansvaret mellan statliga myndigheter skall ske. Naturvårdsverket har i andra sammanhang inte sällan misslyckats med samordning mellan myndigheter och inte haft vilja eller förmåga att stödja kommunernas verksamhet.

Eftersom Havs- och vattenmyndigheten är tillsynsvägledande myndighet och kommunernas VA-arbete är när förbundet med kommunernas övriga vattenarbete, bl a för att nå god status i de vattenförekomster som finns inom kommunen kan det vara rimligt att istället ha Havs- och vattenmyndigheten som samordnade myndighet.

Inom ramen för digital miljöinformation har Havs- och vattenmyndigheten också börjat utveckla en IT-tjänst för små avlopp. Det förefaller att vara ett konkret och pragmatiskt arbete för att stödja såväl kommuner som enskilda fastighetsägare och verksamhetsutövare med information m m.

Avloppsdeklarerationer

Utredningen föreslår att fastighetsägaren och verksamhetsutövare som har enskilda avlopp vart sjunde år ska avge avloppsdeklarerationer. Förebilden är systemet med energideklarerationer. Avloppsdeklarerationen skall upprättas av ackrediterat företag. Tanken är att snabba på inventeringen av enskilda avlopp och påskynda arbetet för att alla enskilda avlopp ska hålla tillräckligt god standard.

För Stockholms del är kontroll av enskilda avlopp inget stort problem. Praktiskt taget hela kommunen omfattas av ett VA-område och i stort sett alla avlopp är anslutna till Stockholm Vatten och Avfalls nät. Det finns ca 300 enskilda avlopp i Stockholm. Det är koloniområden, vissa byggnader med bostadsarrande, klubbstugor m m.

För Stockholms del är det således inte någon stor fråga. Men förvaltningen har varit i kontakt med andra miljöförvaltningar som har väsentligt fler enskilda avlopp. I Stockholms län är det främst kommuner med omfattande fritidsbebyggelse. Av förvaltningens kontakter kan man dra följande slutsatser.

Systemet riskerar att förvandla den kommunala tillsynen över enskilda avlopp till ren skrivbords tillsyn. Det är ungefär så systemet med köldmedierapporter fungerar.

Kommunerna behöver bedriva egen tillsyn i fält. Det har anförts att kommuner brister i detta avseende. Det är dock inte en resursfråga eftersom tillsyn av enskilda avlopp helt kan finansieras av tillsynsavgifter.

Jämförelsen med energideklarationerna är inte helt rättvisande. Syftet med energideklarationer var i första hand att få fastighetsägare och verksamhetsutövare att upptäcka om det finns kostnadsbesparingar att göra när det gäller energianvändningen. Någon sådan motsvarighet finns inte när det gäller enskilda avlopp. Därtill kommer att systemet med energideklarationer har haft mycket blandad kvalitet. Inte sällan har det varit en ren utgift för fastighetsägaren utan någon egentlig miljönytta.

Avloppsdeklarationerna kan bli en ineffektiv väg för att öka kvalitén på enskilda avlopp. Det riskerar att bli endast en extra kostnad för en fastighetsägare eftersom kommunen – om tillsynen ska ha något innehåll mer än att registrera att en deklaration har inkommit – ändå måste ta ut avgifter för att granska att deklarationen är utförd på rätt sätt, och vilka åtgärder som fastighetsägaren behöver vidta med anledning av de uppgifter som redovisas i deklarationen.

Bra kommunal tillsyn i fält ger dessutom en direktkontakt med fastighetsägaren där kommunens tillsyns krav kan förklaras och utvecklas. Det blir i allmänhet inte möjligt om huvudkontrollen av enskilda avlopp ska ske genom ackrediterade företag (eller organ). Myndighetsutövningen, d v s att ställa krav på en enskild fastighetsägare måste ju ske av kommunens miljönämnd.

Det kan också finnas risker för att kontrollföretagen ställer onödigt hårda krav i syfte att sälja nya och kostsamma avloppslösningar till den enskilde utan att en sådan investering har någon nämnvärd miljönytta.

Miljöförvaltningen avstyrker därför förslaget med avloppsdeklarationer. Om det är ett problem att den kommunala inventeringen i vissa kommuner går för långsamt eller helt uteblir, finns det andra bättre och billigare lösningar. Länsstyrelserna kan påtala att tillsynen ska intensifieras m. m. Som anförts är det inte ett ekonomiskt problem eftersom tillsynen fullt ut kan finansieras av avgifter.

Finansiering av dagvattenlösningar

Utredningen har tolkat den nuvarande lagstiftningen så att kommunerna kan finansiera fler och mer omfattande dagvattenåtgärder genom va-taxan än vad som normalt sker idag. Genom branschpraxis har VA-taxan ansetts kunna omfatta kommunala va-system med upp till högst 10-årsregn. Någon kapacitet att därutöver ta hand om kraftigare regn finns i allmänhet inte. Förvaltningen tycker i princip att det vore bra om va-taxan kunde finansiera fler och bättre dagvattenåtgärder. Eftersom Svenskt Vatten inte gör samma tolkning som utredningen behöver frågan utredas mer noggrant. Någon form av lagändring bör enligt allmänna rättsgrundsatser ske om praxis ska ändras.

Därtill kommer att EU-kommissionen kritiserat Sverige för att nuvarande

vattentjänstlagstiftning har en alltför begränsad krets som ska finansiera vattenarbetet.

Jordbruket, skogsbruket, företag och enskilda som utnyttjar vattenresurser som ligger utanför de kommunala va-områdena, m m. betalar inga avgifter för sitt vattenutnyttjande.

Finansieringen av vattenarbetet behöver därför utredas i ett vidare sammanhang och inte

minst ta sikte på hur det kommunala ansvaret för att miljö kvalitetsnormer för vatten följs skall få en heltäckande finansiering.